

Razem łatwiej

Miasto Lublin jest obecnie organem prowadzącym dla 16 zespołów szkół zawodowych, w tym dwóch centrów kształcenia ustawicznego i centrum edukacji zawodowej (wobec 24 zespołów szkół zawodowych, jakie funkcjonowały w 1999 roku). Przy łączeniu zespołów szkół w ramach reorganizacji sieci kształcenia zawodowego dotrzymano wcześniej złożonych obietnic, iż wszyscy uczniowie ze szkół objętych zmianami organizacyjnymi będą mogli kontynuować naukę na wybranych wcześniej kierunkach, a wszyscy pracownicy pedagogiczni i niepedagogiczni utrzymają zatrudnienie w oświacie.

Od 1 stycznia 1999 roku Lublin uzyskał uprawnienia samorządu szczebla powiatowego i przejął od państwa szereg zadań. W oświacie oznaczało to praktycznie zakończenie procesu przejmowania szkół i placówek, które wcześniej były w gestii administracji rządowej. Miasto stało się wówczas organem prowadzącym między innymi dla 24 zespołów szkół zawodowych, w tym 2 centrów kształcenia ustawicznego. Brak wcześniejszej racjonalizacji sieci szkół oferujących kształcenie zawodowe spowodował, że przejęte zespoły szkół prowadziły kształcenie w takich samych lub bardzo zbliżonych kierunkach. Szkolnictwo zawodowe w ówczesnym kształcie organizacyjnym miało coraz większe kłopoty z rekrutacją uczniów. Z kolei brak pełnego naboru powodował, że niektóre obiekty były wykorzystywane w zmniejszonym zakresie, a tym samym rosły koszty ich utrzymania w przeliczeniu na jednego ucznia. Do tego dochodziła konieczność modernizacji i remontów przestarzałej infrastruktury oraz poprawiania stanu wyposażenia warsztatów szkolnych, często wręcz uniemożliwiającego prowadzenie zajęć praktycznych. Nie można przy tym zapominać, że przejęcie przez miasto bardzo dużej grupy szkół ponadpodstawowych zbiegło się z koniecznością realizacji pierwszego etapu reformy systemu oświaty.

Powyższe czynniki zadecydowały o podjęciu przez władze miasta działań, które w efekcie miały przynajmniej częściowo uzdrowić zastaną sytuację w placówkach szkolnictwa zawodowego. Bardzo szybko okazało się, że likwidacja niektórych szkół nie będzie możliwa z uwagi na negatywną ocenę tego typu działań ze strony uczniów i ich rodziców, nauczycieli, pracowników niepedagogicznych oraz związków zawodowych działających w oświacie. Jedynym rozwiązaniem, jakie można było zrealizować w ówczesnych warunkach, okazało się łączenie szkół zawodowych, które prowadziły

kształcenie w takich samych lub zbliżonych specjalnościach, z jednoczesnym zapewnieniem wszystkim pracownikom pedagogicznym i niepedagogicznym możliwości dalszej pracy w sektorze oświaty, zaś uczniom - możliwości kontynuowania nauki w wybranych kierunkach. Wymagało to współpracy całego środowiska oświatowego, by przyrzucone zapewnienie pracy dla wszystkich pracowników szkół objętych reorganizacją zostało dotrzymane.

Pierwsze reorganizacje

Dzięki determinacji władz samorządowych pierwszą reorganizację przeprowadzono już w 2001 roku. Dotychczasowy Zespół Szkół Usług Gospodarczych oraz Zespół Szkół Gastronomicznych połączono w jeden zespół szkół, który w miejsce edukacji w wąskich specjalnościach wprowadził kształcenie w nowych, szerokoprofilowych zawodach. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego, która zakładała podaż miejsc pracy głównie w sferze małej i średniej przedsiębiorczości oraz szeroko rozumianej sferze usług, szkoła stała się wiodącą placówką kształcenia w specjalnościach związanych z gastronomią, turystyką i hotelarstwem. Zmianom organizacyjnym towarzyszyło oddanie do użytku nowego budynku do prowadzenia zajęć dydaktycznych wraz z nowoczesnie wyposażonymi pracowniami przygotowania zawodowego. Bardzo dobre warunki oraz doświadczona kadra pedagogiczna przynoszą dziś efekty. Z satysfakcją odnotować należy fakt, iż nierzadkie są przypadki 100 proc. zdawalności zewnętrznego egzaminu zawodowego przez absolwentów szkoły, podczas gdy wyniki na obszarze OKE są nawet o 30 proc. niższe. Swoich działań placówka nie ogranicza tylko i wyłącznie do edukacji zawodowej, ale oferuje uczniom możliwości aktywności w wielu innych dziedzinach poprzez realizowane programy *Sokrates-Comenius*, wolontariat szkolny, udział w akcjach charytatywnych, akcjach honorowego krwiodawstwa i wielu innych. W szkole zatrudniony jest doradca wspierający rozwój zawodowy ucznia, działa też Szkolny Ośrodek Kariery. Wszystko to powoduje, że o przyjęcie

Budynek Zespołu Szkół nr 5.

do szkół funkcjonujących w „piątce” ubiegają się uczniowie, którzy podczas egzaminów gimnazjalnych oraz w klasyfikacji końcowej uzyskują wyniki, których nie powstydiliby się kandydaci do renomowanych lubelskich liceów ogólnokształcących.

W roku szkolnym 2002/2003 władze samorządowe skutecznie zrealizowały pomysł włączenia do Zespołu Szkół Budowlanych placówek tworzących

Zespół Szkół Zawodowych nr 2. Uczniowie tych szkół o specjalnościach drzewnych i budowlanych mogli kontynuować naukę na wybranych wcześniej kierunkach, zaś pracownicy nadal byli zatrudnieni w ZSB lub też innych placówkach miasta. Obiekt szkoły został przekazany dla potrzeb Centrum Kształcenia Ustawicznego nr 2 w Lublinie, które po latach oczekiwania rozpoczęło działalność w samodzielnym budynku. Zespół Szkół Budowlanych, dysponujący internatem, nie ma dziś większych problemów z dokonaniem naboru. Szkoła oferuje, oprócz kształcenia w wybranych zawodach, możliwość uzyskania dodatkowych kwalifikacji i uprawnień, na przykład spawalniczych, do obsługi sprzętu budowlanego, wózków widłowych, eksploatacji urządzeń elektrycznych. Prowadzone są kursy prawa jazdy kategorii A, B i C. Certyfikaty i dyplomy technika honorowane są w krajach Unii Europejskiej.

Uczniowie Zespołu Szkół Budowlanych podczas zajęć praktycznych.

Potem kolejne...

Pozytywne efekty łączenia placówek były bodźcem do dokonania dalszych zmian w sieci szkół zawodowych. Kolejnym działaniem było połączenie Zespołu Szkół Geodezyjno-Drogowych z Państwowymi Szkołami Budownictwa i Geodezji w jeden zespół pod nazwą Państwowe Szkoły Budownictwa i Geodezji. Zadecydowały o tym względy organizacyjne, gdyż obydwie placówki, oprócz zbliżonego profilu kształcenia w zawodach geodezyjnych i budowlanych, funkcjonują w dwóch skrzydłach tego samego budynku. Nie bez znaczenia był fakt, iż połączenie placówek stało się powrotem do wspólnej historii obydwu szkół. Miało to pozytywny wpływ na integrację młodzieży i nauczycieli. Funkcjonujący duży zespół szkół łatwiej i skuteczniej promuje się dziś w środowisku lokalnym, m. in. podczas targów edukacyjnych czy targów pracy. Uczniowie odnoszą sukcesy w ogólnopolskich olimpiadach i turniejach zawodowych, zarówno o tematyce budowlanej, jak też geodezyjnej. W minionym roku Państwowe Szkoły Budownictwa i Geodezji zajęły pierwsze miejsce w Polsce wśród szkół geodezyjnych w Olimpiadzie Wiedzy Geodezyjnej i Kartograficznej.

Wkrótce zmiany objęły dwa zespoły szkół prowadzących kształcenie w zakresie specjalności samochodowych, tj. Zespół Szkół Samochodowych nr 2 i Zespół Szkół Samochodowych im. Stanisława Syroczyńskiego. Połączenie zostało podyktowane przede wszystkim brakiem możliwości prowadzenia zajęć w warsztatach szkolnych z uwagi na przestarzałe i nieodpowiadające współczesnym wymogom wyposażenie, jak też stan techniczny budynku warsztatów w jednym z Zespołów. Po połączeniu Zespołów Szkół wszystkim uczniom umożliwiono kontynuowanie nauki w wybranych zawodach. W ramach dostosowywania oferty do potrzeb rynku i zainteresowań kandydatów uruchomiono z czasem nowe specjalizacje, np. budowę i obsługę wojskowych pojazdów kołowych. Funkcjonowanie jednej placówki stworzyło większe możliwości dofinansowania modernizacji bazy szkolnej. Dzięki temu szkoła oferuje dziś swoim uczniom i nauczycielom bardzo dobre warunki nauki i pracy. Połączone szkoły samochodowe zyskały dobrą bazę do prowadzenia zajęć dydaktycznych, a po niezbędnym doposażeniu w nowoczesny sprzęt stały się ośrodkiem do prowadzenia kształcenia zawodowego. Dzisiaj dysponują własnym ośrodkiem szkolenia kandydatów na kierowców wraz z parkiem samochodowym. W ramach Zespołu funkcjonuje Szkolny Ośrodek Egzaminacyjny do przeprowadzania egzaminów potwierdzających kwalifikacje. W 2005 roku Zespół Szkół Samochodowych im. Stanisława Syroczyńskiego otrzymał od organizatorów Olimpiady Techniki Samochodowej, organizowanej pod patronatem MEN, tytuł Samochodowej Szkoły Roku 2005.

Łączenie placówek

Następne połączenie, tym razem Zespołu Szkół Przemysłu Spożywczego z Zespołem Szkół Chemicznych w jeden Zespół Szkół Chemicznych i Przemysłu Spożywczego, poza opisanymi już korzyściami, miało także aspekt organizacyjny, gdyż obydwie szkoły funkcjonowały w tym samym budynku. Połączenie placówek umożliwiło racjonalniejsze wykorzystanie sal lekcyjnych, pracowni i innych pomieszczeń oraz majątku szkoły. Zmodernizowane laboratoria chemiczne służą dziś jednocześnie uczniom szkół chemicznych i szkół kształcących w specjalnościach spożywczych. Po doposażeniu w sprzęt i aparaturę specjalistyczną ze środków MEN stanowią zaplecze ośrodka egzaminacyjnego OKE. W oparciu o fundusze projektu „Nasza Szkoła” urządzono bogate zaplecze do zajęć sportowych i gimnastycznych w postaci siłowni, sali do aerobiku i do gimnastyki. Na terenie szkoły działają także dwie strzelnice sportowe. Racjonalne gospodarowanie pomieszczeniami i majątkiem szkoły pozwoliło na utworzenie Multimedialnego Centrum Informacji, które jest jedną z najnowocześniejszych bibliotek szkolnych w Polsce. Nauczyciele mają możliwość prowadzenia lekcji z wykorzystaniem tablicy interaktywnej, komputera i rzutnika multimedialnego, *wizualizera*, rzutnika foliogramów, telewizora, DVD i wideo oraz portali edukacyjnych *online*. Nie dziwi zatem, że o przyjęcie do szkoły ubiegają się absolwenci gimnazjów osiągający

Stacja kontroli pojazdów w Zespole Szkół Samochodowych.

coraz wyższe wyniki w nauce, a to z kolei przekłada się na sukcesy uczniów. Szkoła może poszczycić się rocznie kilkunastoma laureatami i finalistami ogólnopolskich turniejów i konkursów, nie tylko o tematyce związanej z kierunkiem kształcenia.

Zmiany w sieci placówek szkolnictwa zawodowego objęły też szkoły kształcące uczniów w zawodach mechanicznych.

Połączenie Lubelskiego Centrum Edukacji Zawodowej i Zespołu Szkół Mechanicznych pozwoliło na stworzenie placówki ze znacznym potencjałem kwalifikacji, umiejętności i doświadczenia nauczycieli. Wyeliminowanie wzajemnej konkurencji umożliwiło dokonywanie pełniejszego naboru, zaś skoncentrowanie środków finansowych - na wyposażenie szkoły w nowoczesne pomoce i urządzenia. Funkcjonująca dziś jednostka dysponuje bazą umożliwiającą, w zależności od potrzeb, elastyczne dostosowywanie oferty edukacyjnej oraz świadczenia profesjonalnych usług szkoleniowych. Powstały pracownie wyposażone w komputery i obrabiarki sterowane numerycznie, umożliwiając tym samym szerokie wykorzystanie IT w procesie dydaktycznym. Uczniowie mają możliwość uzyskania certyfikatów potwierdzających dodatkowe uprawnienia zawodowe, do których są przygotowywani podczas zajęć pozalekcyjnych. W Zespole działa Szkolny Ośrodek Kariery, zatrudniony jest doradca zawodowy. Placówka utrzymuje kontakty i współpracuje z wieloma zakładami i instytucjami, między innymi z WSK Świdnik, Politechniką Lubelską, Polskim Stowarzyszeniem Upowszechniania Systemów Komputerowych Systemów Inżynierskich *ProCAx*.

Osiągnięte efekty

We wszystkich opisanych przypadkach dotrzymano wcześniej złożonych obietnic, iż uczniowie ze szkół objętych zmianami organizacyjnymi będą mogli kontynuować naukę w wybranych wcześniej kierunkach, a wszyscy pracownicy pedagogiczni i niepedagogiczni utrzymają zatrudnienie w oświacie. Niektóre budynki zwolnione przez łączone szkoły zostały przekazane do dyspozycji wydziału prowadzącego gospodarowanie mieniem miasta, co spowodowało zmniejszenie kosztów utrzymania obiektów nie zawsze w pełni wykorzystywanych. Szkoły, które wyłonili się po połączeniu, zaprezentowały ofertę edukacyjną znacznie bogatszą, pojawiły się nowe zawody, np. technika usług kosmetycznych, technika logistyki, technika agrobiznesu.

Placówki kształcenia zawodowego oferują dziś naukę w 21 zawodach w szkołach zasadniczych, w 32 zawodach na poziomie technikum oraz w 7 profilach w liceach pro-

filowanych. Podejmowane przez miasto działania powodują, iż mimo niżu demograficznego placówki te nie mają większych problemów z naborem uczniów. Koncentracja środków daje lepsze efekty ich zainwestowania. Nowoczesna baza materialna oraz umiejętnie zarządzana i doświadczona kadra pedagogiczna powodują, że połączone placówki świetnie radzą sobie na rynku edukacyjnym. Uczniom, którym stan zdrowia uniemożliwia naukę w oddziałach ogólnodostępnych, szkoły oferują naukę w klasach szkół integracyjnych lub też szkół z oddziałami integracyjnymi.

W 10 zespołach szkół zawodowych prowadzonych przez miasto Lublin praktyczna nauka zawodu odbywa się w oparciu o warsztaty szkolne. Pięć warsztatów prowadzi gospodarkę finansową w formie gospodarstwa pomocniczego, tyle samo w formie rachunku dochodów własnych. W pozostałych szkołach nauka zawodu odbywa się w pracowniach, które powstały na bazie warsztatów szkolnych, po wcześniejszym doposażeniu w specjalistyczny sprzęt.

Placówki kształcenia zawodowego chętnie i z powodzeniem uczestniczą w realizacji programów dofinansowywanych ze środków Unii Europejskiej, przygotowywanych przez instytucje zewnętrzne, jak też i przez same szkoły. Wymienić tu należy realizację projektów w ramach programu *Sokrates Comenius*. Na szczególne podkreślenie zasługuje realizacja projektów „*Nowy wymiar kształcenia hotelarzy*” w ramach programu Leonardo da Vinci. Niektóre zespoły szkół zawodowych uczestniczą w Ogólnopolskim Programie Rozwoju Chórów Szkolnych „*Śpiewająca Polska*”, który ma na celu odnowienie ruchu chóralistyki szkolnej oraz upowszechnianie śpiewu wśród dzieci i młodzieży. Lubelskie Centrum Edukacji Zawodowej oraz Zespół Szkół Chemicznych i Przemysłu Spożywczego uczestniczyły w projekcie „*Nasza szkoła*” - *opracowanie i wdrożenie programów rozwoju szkół Polski Wschodniej*, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego i Budżetu Państwa. Cztery zespoły szkół biorą udział w realizacji projektu współfinansowanego ze środków EFS, realizowanego przez Wyższą Szkołę Ekonomii i Innowacji w Lublinie - Lidera Projektu oraz Partnerów, pt. „*Szkoła Kluczowych Kompetencji. Program rozwijania umiejętności uczniów szkół Polski Wschodniej*”.

Placówki kształcenia zawodowego w Lublinie oferują dziś naukę w 21 zawodach w szkołach zasadniczych, w 32 zawodach na poziomie technikum oraz w 7 profilach w liceach profilowanych. Podejmowane przez miasto działania powodują, iż mimo niżu demograficznego placówki te nie mają większych problemów z naborem uczniów.

Opracowanie: Wydział Oświaty i Wychowania
Urzędu Miasta Lublin